

Stilurile parentale-factori importanți în educarea copiilor

În ultimul timp se discută tot mai mult de lipsa educației de acasă. De ce e așa de importantă această educație,acești 7 ani de acasă? Pentru că aici,copilul,învață bunele maniere,învață să-i ajute pe cei în nevoie,învață respectul și bunul simț. Părinții reprezintă un model pentru fiecare copil,dar grav este că părinții nu își dau seama de acest aspect foarte important. De aici se ajung la pedepse,la neascultare din partea copilului,la pierderea relației de încredere între părinte-copil. Intervine aici disciplinarea copilului care este foarte importantă în educarea acestora. Interacțiunea dintre părinți-copii are loc în afara procesului de disciplinare,aceasta influențând măsurile luate de părinți cu scopul de a disciplina copilul. Disciplina (*Mic dicționar enciclopedic*, 1985) a fost definită ca totalitatea regulilor de purtare și ordine, obligatorii pentru membrii unui colectiv și respectarea liber consimțită a acestor reguli.

Disciplinarea copilului are la bază educarea lui pentru a obține autocontrolul și eficiența acțiunilor sale,acceptarea regulilor în societatea care trăiește.

Metoda eficientă de disciplinare se referă la încurajarea comportamentelor pozitive,cooperarea cu copilul,promovarea comportamentelor acceptate social.

Există 5 tipuri parentale,după care părinții își educa și disciplinează copiii:

- 1.stilul autoritar
- 2.stilul hiperprotector
- 3.stilul indulgent
- 4.stilul sever
- 5.stilul agresiv

Stilul optim de interacțiune cu copilul, combină autoritatea cu fermitatea în luarea hotărârilor cu o modalitate de relație cu copilul căruia îi cultivă independența și recunoașterea drepturilor. Părinții care recurg la un astfel de stil răspund pozitiv și îndeplinesc cererile rezonabile ale copilului.

Părinții autoritari adesea impun copiilor punctul lor de vedere neluând în considerare dorința copilului, aceștia iau hotărâri în locul copilului care va trebui să se conformeze dorinței părinților.

Părinții hiperprotectori sunt aceia care manifestă o dragoste excesivă față de copiii lor, neacordându-le libertatea de alegere sau exprimare, iau decizii în locul lor, în orice împrejurare îl valorizează, îl alintă și îl protejează de parcă ar fi incapabil și prea mic decât este în realitate. Părinții hiperprotectori înlătură orice pericol din fața copilului, nu îl lasă să-și rezolve problemele, nu cunoaște ce este riscul sau dacă poate să ajute pe cineva, părinții fac totul pentru el. Consecințele acestui stil parental sunt unele negative: copiii sunt ușor influențați de cei din jurul lor, au impresia că trăiesc într-o lume ușoară, în care totul este îndulcit, protejat și în care nu li se poate întâmpla nimic. Dependența de părinți duce la imaturitate. La lipsa unui control în societate, la o insuficiență dezvoltare emoțională. Alte consecințe negative mai pot fi: egocentrismul, egoismul, lipsa de voință, de implicare, stări de furie și comportări capricioase, pasivitate, lipsa de curaj și inițiativă, minciuna, impertinența, etc.

Toate acestea ne arată că atunci când copilul iese de sub protecția familiei și dorește să intre în societate, se va ciocni de realitatea care nu a fost prezentată de părinți ca fiind așa dură și restrictivă. Va avea greutate în a-și organiza independent viața, de a găsi soluții la propriile probleme, de a-și controla propria viața.

Părinții indulgenți se situează în antiteză cu părinții hiperprotectori, care domină activitatea copilului și îi limitează inițiativa și autonomia. Ei nu reușesc, sau reușesc foarte puțin să controleze adecvat activitatea copiilor și să se ocupe de educația lor, de cele mai multe ori acceptă și se supun fără discernământ cererilor lui. Acest stil parental favorizează dezvoltarea agresivității, și negativismul la copil. Reprezintă un aspect disruptiv al relației părinți-copii și survine în situații familiale disarmonice în cazul unui atașament inadecvat părinți-copii. Părinții care adoptă acest stil se ghidează după formula „copiii trebuie lăsați singuri să se lovească și de bine și de rău”. Afirmarea aceasta nu este pe deplin neadeverată, dar nu întotdeauna dă roade pozitive.

Indulgența, toleranța excesivă nu educă copiii aproape deloc. Copilul lăsat de capul lui nu învață regulile de conviețuire, de colaborare și, ca o consecință a acestui fapt, el va deveni un dezordonat, un iresponsabil și uneori chiar un inadaptat social.

Cei ce sunt educați în acest stil indulgent se îndepărtează de proprii părinți, se înstrăinează de speranțele și așteptările lor, putând fi ușor influențați din diferite părți cu aspect negativ asupra vieții lor.

Părinții severi sau autoritari aplică un tipar de dominare complet diferit față de celelalte stiluri parentale descrise până acum. Copiii educați în acest mod nu au drept la inițiativa sau replica fiind obligați să se supună fără comentarii unor măsuri educative aspre. Severitatea excesivă, cu multe rigidități, cu interdicții nu lipsite de brutalitate, cu comenzi ferme pline de amenințări, cu privațiuni de tot felul, își lasă puternic amprenta asupra procesului de formare a personalității.

Părinții severi le impun copiilor un regim de muncă aspru care depășesc limitele de toleranță psihică și fiziologică a acestora. Nu le permit activități recreative sau jocuri, utilizând pedepse care lovesc demnitatea copilului. Timpul de lucru al copiilor cu astfel de părinți este încărcat pe lângă sarcinile școlare și cu o serie de obligații extrașcolare: învățarea a cât mai multor limbi străine, a unor instrumente muzicale, introducerea în sfera unor activități sportive, etc.

Consecințele acestui stil parental sunt devastatoare atât asupra sănătății psihice cât și fizice a copilului: se instalează foarte devreme fenomenul de oboseală cronică, ca urmare a epuizării neraționale a resurselor lor energetice în goana după rezultate deosebite și teama de eșec, de insucces și de pedeapsă. Copiii sunt lipsiți de multe dintre bucuriile copilăriei, devenind prea devreme tineri responsabili.

Autoritatea excesivă strivește personalitatea copilului, educând un individ docil și timid, după cum poate forma și un om încăpățânat, agresiv și răzbunător.

Părinții agresivi sunt acei părinți care folosesc în mod excesiv pedepsele fizice, care duc la numeroase tulburări emoționale. Din păcate acest stil parental mai este folosit în familiile cu puțină pregătire pedagogică, cu situații materiale precare, precum și în situațiile în care părinții nu cunosc stadiile de dezvoltare fizică și psihică a copilului.

Sursa de conflict care conduce la bătaia copilului provine deci din faptul că părinții nu cunosc stadiile de dezvoltare a copilului și au o expectanță nerealistă asupra posibilităților de înțelegere ale acestuia la o anumită vârstă. Adultul se enervează și se descarcă provocând groază și durere copilului, care nu înțelege de ce este atacat așa de violent.

Violența nu are un rol educativ, cum consideră unii părinți, ci mai degrabă unul negativ, pentru că îi învață pe copii să fie și ei violenți cu ceilalți. Bătaia jignește la orice vârstă și poate duce la deprimare persoana care este pedepsită în acest mod. Copilul care este bătut foarte des poate deveni insensibil la bătaie, dur, convins

că totul se obține prin înfricoșarea celorlalți, dar poate deveni un individ fricos, izolat, închis, incapabil să-și dezvolte integral personalitatea.

Adoptarea acestui stil parental aduce cu sine numeroase dezavantaje: copilul bătut și umilit de părinți va ajunge să-și urască părinții și va învăța că totul se rezolvă într-un mod violent. Ar fi ideal ca acești părinți să știe că agresivitatea naște agresivitate, iar copilul nu se disciplinează prin bătaie, ci prin răbdare, înțelegere și afecțiune.

Ceea ce este de-a dreptul ciudat este faptul că rareori excesul de agresivitate și severitate izvorăște din lipsă de dragoste. Părinții care nu-și iubesc copiii și de aceea îi tratează cu asprime și îi brutalizează sunt cazuri rare și oarecum patologice. Cei mai mulți părinți își terorizează copiii din dragoste, cu cele mai bune intenții. „Vor să scoată din ei oameni” cu orice preț și cu orice mijloace, aceasta-i explicația pe care și-o dau, cu seninătate și chiar cu satisfacție.

În relația dintre părinte și copil foarte importante sunt comunicarea, sprijinul reciproc, dreptul la opinie, respect, înțelegere și nu în ultimul rând dragoste.

Profesor consilier -Raluca Șimoni

